
Güzel Sanatlar Lisesi Öğrencilerinin Yalnızlık Düzeyleri ile

Kişilik Özellikleri ve Yeterlik Algıları Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi

Mehmet ŞAHAN¹, Esra CEYHAN²

Geliş Tarihi: 06.04.2018

Kabul Tarihi: 26.06.2019

Araştırma Makalesi

Öz

Ülkemizde sanat eğitimcisi adaylarını yükseköğretime hazırlayan aynı zamanda sanatçı adayları yetiştiren en önemli kurumlardan biri güzel sanatlar liseleridir. İlgi ve yetenekleri doğrultusunda sanat alanı ile ilgili eğitim verilen güzel sanatlar lisesi öğrencileri, gerek içinde buldukları gelişim dönemi gerekse alanlarına özgü yaşantıları nedeniyle yalnızlık duygusunu daha yoğun deneyimleyen bir grup olarak ön plana çıkmaktadır. Bu çalışmada güzel sanatlar lisesinde öğrenim gören ergenlerin yalnızlık düzeyleri ile kişilik özellikleri ve yeterlik algıları arasındaki ilişki incelenmektedir. Çalışma grubu, Eskişehir Atatürk Güzel Sanatlar Lisesinde öğrenim gören 133'ü kadın ve 91'i erkek olmak üzere toplam 224 öğrenciden oluşmaktadır. Çalışmada veriler UCLA Yalnızlık Ölçeği, Ergenler İçin Yeterlik Algısı Ölçeği ve Sıfatlara Dayalı Kişilik Testi ile toplanmıştır. Veriler korelasyon ve hiyerarşik regresyon analizi ile incelenmiştir. Bulgular, kişilik özelliklerinden dışadönük ve duygusal dengesizlik ile sosyal yeterliğin yalnızlığı anlamlı bir biçimde yordadığını ve değişkenlerin birlikte yalnızlığı %39,8 düzeyinde açıkladığını göstermektedir. Bu bulgular dikkate alındığında, dışadönüklük ve sosyal yeterlik özelliklerinin geliştirilmesinin yanı sıra duygusal dengesizliğin azaltılmasının ergenlerin yalnızlık duygusunun olumsuz etkileri ile daha işlevsel biçimde baş etmesine yardımcı olabileceği ifade edilebilir.

Anahtar kelimeler: Güzel sanatlar lisesi, yalnızlık, kişilik özellikleri, yeterlik algısı

¹ T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, e-mail: mehmetshahan.10@gmail.com, ORCID: 0000-0002-1085-4320

²Anadolu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, e-mail: ecceyhan@anadolu.edu.tr, ORCID: 0000-0003-1149-2453

Investigation of the Relationship between Personality Traits, Perceived Competence and Loneliness Levels of Fine Arts High School Students

Submitted by 06.04.2018

Accepted by 26.06.2019

Research Paper

Abstract

Fine arts high school is one of the important institutes which both prepares art students for university and raises prospective artists in Turkey. When it is considered the development periods of the adolescents studying in fine art high school where is given education according to student's art talents and interests, the students of which come to fore as a group experiencing loneliness more deeply than others both because of the way of life they keep due to their majority and the development in which period they are. For this reason, it is important to understand the predictors of loneliness. The purpose of this research is to examine the relationship between loneliness and personality traits and the perception competence levels of the adolescents in the fine arts high school. The population of the study was composed of 224 students (133 female, 91 male), attending to Eskişehir Fine Arts High School. Participants completed the UCLA Loneliness Scale, Perceived Competence Scale for Adolescents and Personality Test based on Adjectives (SDKT). The research data were analyzed by correlation and hierarchical regression analysis. According to the results, the personality trait of extroversion, neuroticism and social competence perception are significant predictors of loneliness, and these variables altogether explain about 39.8% of loneliness. When this finding considered, it can be stated that in addition to being developed with the personal trait of extroversion and social competence, reducing emotional imbalance can help adolescents' to cope with the negative effects of loneliness more effectively.

Keywords: Fine arts high school, loneliness, personality traits, perceived competence

Giriş

Ülkemizde 2016-2017 eğitim öğretim yılı itibari ile Milli Eğitim Bakanlığına bağlı 81 resmi ve yedi özel güzel sanatlar lisesinde yaklaşık olarak 14.400 civarında öğrenci öğrenim görmeye devam etmektedir (Orta Öğretim Genel Müdürlüğü - OÖGM, 2017). Türk eğitim sistemi içerisindeki farklı okul türlerinden biri olan güzel sanatlar liseleri öğrencilere güzel sanatlarla ilgili temel bilgi ve beceriler kazandırmayı ve güzel sanatlar alanında nitelikli insan yetiştirilmesine kaynaklık etmeyi amaçlamaktadır (OÖGM, 2015). Güzel sanatlar liseleri, ortaokuldan o yıl mezun olanlar arasında yapılan yetenek sınavı ile öğrenci alıp; resim ve müzik bölümlerinde dört yıllık eğitim öğretim veren kurumlar olarak tanımlanmaktadır (OÖGM, 2017). Öğrenci seçim aşaması ve verdiği sanat alanına özgü eğitim içeriği ile güzel sanatlar liseleri diğer ortaöğretim kurumlarından farklılaşmaktadır. Güzel sanatlar liselerindeki ergenlerden elde edilen bulgular, bu öğrenci grubunun, öğrenci seçimi ve eğitim programlarının farklılaşması gibi, diğer okul türlerinde öğrenim gören ergenlerden farklı psikososyal özelliklere sahip olduklarını göstermektedir. Örneğin güzel sanatlar lisesine devam eden ergenler ile diğer lise türlerine devam eden ergenlerin saldırganlık düzeylerinin (Ağlamaz, 2006), şiddet eğilimlerinin (Taşkesen, 2011; Uluçay, 2012), problem çözme becerilerinin (Didin, 2016), stresle başa çıkma tarzlarının (Fırat, 2015), atılganlık düzeylerinin (Güneş, 2010) ve duygusal zeka boyutlarının (Doğan, 2007) farklılaştığı görülmektedir.

İlgi ve yetenekleri doğrultusunda sanat alanı ile ilgili eğitimlerin verildiği güzel sanatlar liselerindeki ergenlerin, gelişimsel özellikleri düşünüldüğünde yalnızlık kavramı öne çıkmaktadır. Bazı duygusal, fiziksel ve psikolojik sorunların temelini oluşturan yalnızlık (Ernst ve Cacioppo, 1999), bireylerin yaşları ve sosyal durumları her ne olursa olsun hemen hemen tüm gelişim dönemlerinde görülebilen bir duygu olmakla birlikte ergenlikte daha yoğun gözlenebilmektedir (Cacioppo, Hughes, Waite, Hawkley ve Thisted, 2006; Coplan, Closson, ve Arbeau, 2007; Körler, 2011; Santrock, 2014). Kişinin devam eden sosyal ilişkisi

ile olmasını istediği sosyal ilişki arasındaki farklılıklar sonucunda oluşan ve bireyin hoşuna gitmeyen öznel bir durum olarak tanımlanan yalnızlık (Perlman ve Peplau, 1981), bireyin kendi tercihi olup sonlandırabilmesi bakımından tek başına olma (Burger, 2006), kavramından farklılaşmaktadır. Bu iki kavram zaman zaman birbirini yerine kullanılsa da yalnızlık, bireye acı veren ve istenmeyen bir durum iken tek başına olma birey tarafından tercih edilen bir durum olup (Geçtan, 2004), bireyi rahatsız etmez. Bireyin düşündüğünden daha az arkadaşı ve meslektaşı ile ilişkisi olması sosyal yalnızlığa; eş sevgili, ebeveyn veya çocuk gibi birinci derecede yakın biri ile istediği biçimde içten bir ilişkinin eksikliği ise duygusal yalnızlığa neden olmaktadır (Weiss, 1973; De Jong-Gierveld ve Van Tilburg, 2010). Bununla birlikte bireyler çevresinde birileri olduğunda da kendilerini yalnız hissettikleri gibi; tek başına olduklarında da yalnızlık hissetmeyebildiklerinden yalnızlık bireylerin durumuna göre değişen öznel değerlendirmeleridir (De Jong-Gierveld ve Tilburg, 2010; Perlman ve Peplau, 1981; Qualter ve Munn, 2002). Bireylerin öznel değerlendirmelerine dayanan yalnızlık duygusu ile ilgili alanyazında yapılmış pek çok çalışma bulunmaktadır. Alanyazında yalnızlık ile benlik saygısının (Koçak, 2008), internet bağımlılığının (Çağır, 2010; Casale ve Fioravanti, 2011; Batıgün ve Hasta, 2010; Erdoğan, 2008; Esen, 2010; Odacı ve Kalkan, 2010), akademik başarının (Pancar, 2009), stresle başa çıkmanın (Demirtaş,2007), özsaygının (Erözkan, 2009; McWhirter, Besett-Alesch, Horibata ve Gat, 2002), kişilik özelliklerinin (Şentürk, 2010), sosyal becerinin (Deniz, Hamarta ve Arı, 2005; Krause-Parello, 2008; Şentürk, 2010), intiharın (Brennan, 1982; Durak, 2005), mutsuzluğun (Durak, 2005; Eskin, 2001), güvensiz bağlanma ve yetersizlik duygusunun (Akdoğan, 2017) ve yetersizlik duygusuyla birlikte kendini saklamanın (Çimşir ve Akdoğan, 2019) ilişkili olduğunu gösteren araştırmalar mevcuttur.

Belli bir dereceye kadar yaşanması doğal veya normal kabul edilen yalnızlık duygusu, şiddetinin artmasıyla birlikte ergenin yaşamında soruna dönüşebilmektedir. Bu şekilde

yaşanan yalnızlık duygusu bireye acı ve sıkıntı veren bir durum olduğu için, bireyin kendisinin ve çevresinin fiziksel, psikolojik ve sosyal bütünlüğünü etkileyecek tehlikeler doğurabilmektedir (Yılmaz ve Altınok, 2009). Yalnızlık duygusunun olumsuz yansımaları ergenlik döneminin doğasına uygun zorlanmalarla birleştiğinde daha da şiddetlenebilmektedir. Nitekim ergenlik döneminde gerçekleşen fiziksel ve psikolojik değişimler nedeniyle ergenler kendini daha yalnız hissedebilmektedir. Bu dönemde akranları tarafından kabul görememe, dışlanma, akran zorbalığı veya baskı gibi nedenlerle pek çok kişi içinde kendini yalnız hisseden ergenin sosyal işlevlerinde bozulmalar meydana gelebilmektedir (Bilgiç, 2000; Duyan, Duyan-Çamur, Gökçearsan-Çiftçi, Sevin, Erbay ve İkizoğlu, 2008). Bu durum yalnızlığın, ergenin sosyal ilişkilerinde önemli sayılabilecek bozuklukların olduğunun ipucudur (Batıgün, 2008). Kısacası, yalnızlık, ergenlerin gerek fiziksel gerekse psikolojik sağlığını etkilemekte ve gelişim dönemi görevlerinin sağlıklı bir biçimde gerçekleştirmesine engel olabilmektedir. Diğer lise türlerinde okuyan öğrencilerin yalnızlık düzeylerinin anlaşılmasına yönelik çalışmalar (Aksak, 2017; Kaya, 2017; Eni, 2017;) alanyazında mevcutken güzel sanatlar lisesindeki ergenlerin yalnızlık düzeylerine ilişkin sınırlı sayıda (Güven, 2017) çalışma vardır. Aynı zamanda güzel sanatlar liseleri ile diğer okul türlerinin farklılaştığı ortaya koyan araştırmalarda alanyazında mevcuttur (Ağlamaz, 2006; Didin, 2016; Doğan, 2007; Fırat, 2015; Güneş, 2010; Uluçay, 2012). Güzel sanatlar liselerindeki ergenlerin farklılaşma nedeni olarak; resim veya enstrüman ile çalışmalarının eğitimlerinin temelini oluşturması düşünülebilir. Yapılan bu çalışmaların genelde bireysel ve uzun süreli olması ergenlerin sosyal ilişkilere zaman ayıramamasına ve bir süre sonra yalnız kalmasına neden olabilir. Bundan dolayı güzel sanatlar liselerindeki ergenlerin yalnızlık düzeylerinin ortaya koyulmasına ihtiyaç duyulmaktadır.

Güzel sanatlar liselerindeki ergenlerin yalnızlık düzeylerinin yanısıra yalnızlık düzeyleri ile ilişkili olabilecek kişilik özelliklerinin de ortaya konulması önemli

görülmektedir. Zira kişilik özellikleri yalnızlığın temel yordayıcılarından biridir (Cheng ve Furnham, 2002; Çetin ve Alacalar, 2016; Olenik-Shemesh ve Zeidner, 2013; Wiseman, Mayseless ve Sharabany, 2006). Kişiliğin ortak net bir tanımı yapılamamıştır (Burger, 2006). Bunun yanında oldukça karmaşık bir yapı olan kişilikle ilgili günümüzde en çok kabul gören kuramlardan biri “Beş Faktör Kişilik” kuramıdır. Bu kuram McCrea ve Costa’nın çalışmaları sonucunda ortaya çıkmıştır (Yazgan İnanç ve Yerlikaya, 2012). Buna göre kişilik; duygu, düşünce ve davranışların ortaya konmasındaki kişisel farklılıklardan meydana gelen kararlı yapıdır ve bireyi diğer bireylerden ayırt ederek, bireyin ilerideki davranışlarıyla ilgili kestirimlerin temelini oluşturur (McCrae ve Costa, 2003). Beş Faktör Kişilik kuramı temel eğilimler ve karakteristik uyum arasındaki farklılığa odaklanır. Karakteristik uyum; tutum, alışkanlık, rol, ilişki gibi temel eğilimler ve dış faktörlerden etkilenmektedir. Karakteristik uyum kişinin değişen çevreye uyum sağlamasını kolaylaştırmaktadır. Böylece kişiliğin bileşenleri kaçınılmaz biçimde kültürden, aileden ve çevreden etkilenerek, hayat boyunca değişim göstermektedir. Kişilik özellikleri ise (dışadönüklük, duygusal dengesizlik, deneyime açıklık, sorumluluk, yumuşak başlılık) yalnızca temel eğilimler kategorisinde yer alır ve karakteristik uyumlar değişim gösterse de, temel eğilimler hayat boyunca değişim göstermemektedir. Öte yandan kişiliğin karakteristik uyumla ilgili bileşenleri üzerinde çevresel faktörlerin önemli rolü olsa da sözü edilen beş eğilimin evrensel özellikler gösterdiği ileri sürülmektedir. Nitekim McCrea ve Costa (1997) farklı kültürlerde gerçekleştirilen araştırmalarda bu beş faktörün kültüre göre farklılık göstermediğini bildirmektedirler.

Dışadönük kişilik boyutu yüksek olan kişiler, sosyal ilişkiler kurmayı sever ve buldukları ortamda diğer bireylerle kolay iletişim kurabilirler (McCrae ve Costa; 1991; Störmer ve Fehr, 2013). Dışadönük bireyler sosyalleşme derecesi yüksek, diğer bireylerle iletişime geçmekten hoşlanan, konuşmayı seven, arkadaş canlısı olan bireylerdir (Barrick ve

Mount, 1991). Deneyime açıklık özelliği sergileyen bireyler sosyaldır ve insanlarla çabuk kaynaşan bireylerdir (Störmer ve Fehr, 2013). Kendilerini tanımladıklarında; kendine özgü olmayı ve özgürlük özelliklerini vurgularlar. Çeşitliliği tercih etmeyen bir yapıdadırlar (Somer, 1998). Duygusal dengesizlik bireyin yaşamış olduğu kızgınlık, endişe, düşünmeden hareket etme, güvensizlik ve sıkıntıyı ifade eder (Costa ve McCrae, 1991). Duygusal dengesizlik boyutu, olumsuz duygularla birlikte, karmaşık düşünce ve davranışları da içermektedir (Somer, 1998). Duygusal dengesizlik kişilik özelliğine sahip olan bireylerin en belirgin özellikleri, davranış dağarcığının eksik olmasıdır. Bu yüzden bu kişiler genel olarak esneklikten uzak ve abartılı davranışlara sahiptirler (Eysenck, Barrett, Wilson ve Jackson, 1992). Yumuşak başlılık boyutundan yüksek puan alan bireyler yardımsever, cömert, güvenilir, kabul edici, uysal ve iyi huylu insanlardır. Bu boyutun diğer ucunda ise şüpheli, eleştirici, çabuk kızan, cimri ve düşmanca tavırlara sahip insanlar yer alır (McCrae ve Costa, 2003). Sorumluluk boyutunda yüksek olan bireyler disiplinli, düzenli, sorumluluk alabilen, gerçekçi ve bir işi yapmadan önce iyice düşünen insanlardır (DeYoung, Peterson ve Higgins, 2002). Bu boyuttan yüksek puan alan kişiler özenli, gayretli, hırslı, düşünceli, hedefe yönelik çalışan, düzenli, dürüst ve kararlı insanlardır (Yazgan İnanç ve Yerlikaya, 2012). Özetle kişilik özelliklerinin hangi boyutu olursa olsun az veya çok sergilenmesi yalnızlık düzeyi üzerinde etkili olabileceğini düşündürmektedir.

Ergenlik döneminde bireylerin yalnızlık düzeyleri ile ilişkili olabilecek kişilik özelliklerinin yanı sıra bir diğer değişken de yeterlik algısıdır (Junttila, Vauras ve Laakkonen, 2007; Rubin, Hymel ve Mills, 1989; Palmén, Vermande, Dekovic, ve Van Aken, 2011). Yeterlik (competence) algısını akademik ve sosyal olmak üzere birbirini tamamlayan iki boyut olarak ele almak mümkündür (Wentzel, 1993). Bireyin çevresi tarafından sevilme ve sosyal çevrede etkili etkileşim kurmayı öğrenme derecesi olarak tanımlanan sosyal yeterlik (Trawick-Smith, 2014), bireyin çevresi ile ilişkisinde ortaya çıkan kendisine yönelik

farkındalıkla ilişkilidir. Aynı zamanda bireyin becerilerini kullanarak uygun davranışlar sergilemesi ve bunu değişen sosyal çevrede kendi amaçlarına uygun olarak kullanabilmesidir (Özer, Gençtanırım Kurt, Kızıldağ, Demirtaş Zorbaz, Arıcı Şahin, Acar ve Ergene, 2016). Bireyin yaşadığı problemler karşısında hangi düzeyde başarılı olacağına dair inanç seviyesi olarak değerlendirilen sosyal yeterlik (Bayrakçı, 2007), aynı zaman da sosyal becerilerin değerlendirilmesini ve bu değerlendirmeler neticesinde kişinin gelecekteki davranışları ile ilgili ipuçları vermektedir (Bacanlı, 2012). Bireyin, bu becerilere sahip olma derecesine ilişkin inanma durumu olan sosyal yeterlik algısının kişinin sosyalleşme sürecine kolaylaştırıcı etkileri vardır (Skaalvik ve Skaalvik, 2010). Sosyal yeterlik algısının düşük olması ile meydana gelen davranış problemleri erken yaşlarda çözümlenemediği takdirde, ilerleyen yıllarda bireyin hayatını olumsuz etkilemekte, çevresi ile iletişim kurmasını zorlaştırmakta ve uyumsuz bireyler olmalarına neden olmaktadır (Zhang, You, Fan, Gao, Cohen, Hsueh ve Zhou, 2014). Yeterliğin bir diğer faktörü olan akademik yeterlik algısı ise bireyin, sahip olduğu yeteneklerini değerlendirmesinin dışında derslerde yaptıklarını değerlendirerek oluşturduğu algıdır (Anderman ve Midgley, 1997'den aktaran, Özer ve diğerleri, 2016). Başarı, ergenlik döneminde, önemli bir hedef haline gelmektedir. Ergenlerin başarısı yalnızca akademik yetenekleri ile ilişkili değildir. Zeki olmayan bir öğrenci motivasyon düzeyi yüksek olursa, görevde ısrarcı olursa ve kendine olan inancı yüksek ise başarıyı yakalayabilmektedir. Ya da tam tersi zeki olan bir öğrenci, kolayca vazgeçer ve kendine yeterince güvenmezse akademik başarısı düşük olur (Santrock, 2014). Yeterlik algısının anlaşılması ergenleri risk faktörlerine karşı koruyucu bir yapı oluşturulması bağlamında önem arz etmektedir (Özer ve diğerleri, 2016). Yeterlik algısı ergenlerin kendilerine ilişkin görüşlerinden oluştuğu için yalnızlık düzeylerini etkileyebileceği düşünülebilir. Özellikle sosyal yeterlik algısı düşük olan ergenlerin ilişki başlatma ve devam ettirme konusunda sıkıntılar yaşayacağı düşünülebilir. Bu durum bireyin yalnızlık duygusunu daha yoğun bir biçimde yaşanmasına neden

olabilmektedir. Bundan dolayı güzel sanatlar lisesindeki ergenlerin yalnızlık nedenlerinin anlaşılması, yalnızlık ile ilişkili olabilecek sorunların çözüme sürecine yardımcı olacaktır.

Yalnızlık üzerinde önemli olabileceği düşünülen bir diğer değişken ise cinsiyettir. Alanyazında cinsiyet ve yalnızlık arasındaki ilişkinin incelendiği araştırmalarda farklı bulgulara ulaşılmıştır. Aksak (2017), Atli, Keldal ve Sonar (2015) ile Yalçın (2015), erkek öğrencilerin yalnızlık düzeylerinin anlamlı olarak kız öğrencilerden farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Bunun yanında Akkul ve Ümmet (2007), Gürses Merhametli, Şahin, Güneş ve Açıkyıldız (2011), Karakuş (2012) ile Kutlu (2005) ise araştırmalarında kız öğrencilerin yalnızlık düzeylerinin anlamlı olarak erkek öğrencilerden farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Bayraktar (2016), Ekinci, Demirel, Harmandar-Demirel ve Işıl (2015) ile Karakoç ve Taydaş (2013) ise araştırmalarında cinsiyete göre yalnızlık düzeyinin farklılaşmadığı bulgusuna ulaşmışlardır. Görüldüğü üzere alanyazındaki araştırma sonuçları arasında bir tutarlılık bulunmamaktadır. Eğitim içeriği ve öğrencilerinin yetenek alanlarındaki farklılıklardan dolayı güzel sanatlar lisesine devam eden ergenlerin cinsiyete göre yalnızlık düzeylerinin ortaya koyulması önem arz etmektedir.

Güzel sanatlar lisesindeki ergenlerin sahip oldukları yetenekleri ile aldıkları eğitimin içeriği ve gelişimsel özellikleri düşünüldüğünde bu öğrenci grubunun psikososyal özelliklerinin ortaya konulmasına ihtiyaç duyulmaktadır. Çünkü ülkemizde sanat eğitimcisi adayını yükseköğretime hazırlayan bunun yanında aynı zamanda sanatçı adayları yetiştiren en önemli kurumlardan biri güzel sanatlar liseleridir. Güzel sanatlar lisesindeki ergenlerin çalışma biçimleri dikkate alındığında; bu öğrencilerin uzun süreli ve bireysel çalışmalar yaptıkları görülmektedir. Gerek resim, gerekse enstrüman çalışmalarında öğrenciler uzun süreli olarak bireysel çalışma yapmaktadır. Bu durum ergenlerin sosyal ilişkilerini geliştirmek için yeterli zaman ayıramama ve bir ilişkiyi başlatıp devam ettirmeye yönelik yeterli sosyal becerileri geliştirememesine neden olabilmektedir. Dolayısıyla güzel sanatlar lisesindeki

ergenlerin hem sosyal beceri eksiklikleri hem de sosyal ilişkilere yeteri kadar zaman ayıramamaları nedeniyle yalnızlık yaşayabilecekleri söylenebilir. Bu durum güzel sanatlar lisesindeki ergenlerin gelişimsel dönemin özellikleri ile birlikte değerlendirildiğinde yalnızlık ile ilişkili değişkenleri belirlemek önem kazanmaktadır. Bu çerçevede sanat alanı ile ilgili eğitim alan bu özel yetenekli öğrenci grubunun rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin planlanmasında ve uygulanmasında bu araştırma sonuçlarının katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu kapsamda çalışmanın temel amacı güzel sanatlar lisesindeki ergenlerin yalnızlık ile yeterlik düzeyleri ve kişilik özellikleri arasındaki ilişkileri incelemektir. Bu amaçla çalışmada güzel sanatlar lisesindeki ergenlerin cinsiyet, dışadönüklük, yumuşak başlılık, sorumluluk, duygusal dengesizlik ve deneyime açıklık kişilik özellikleri ile akademik ve sosyal yeterlik algılarının yalnızlık düzeyini yordayıcılığı incelenecektir.

Yöntem

Bu çalışma, güzel sanatlar lisesindeki ergenlerin yalnızlık düzeyleri ile yeterlik düzeyleri ve kişilik özellikleri arasındaki ilişkileri ortaya koymak amacıyla ilişkisel tarama modeline uygun olarak desenlenmiştir. Araştırmada korelasyonel teknikler ve regresyon analizinden yararlanılmıştır. İlişkisel tarama modeli iki ya da daha fazla sayıdaki değişkenin arasındaki birlikte değişimin varlığını ve derecesini ortaya koymayı amaçlayan araştırma modelidir (Karasar, 2017)

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2017–2018 eğitim öğretim yılında Eskişehir Atatürk Güzel Sanatlar Lisesinde devam eden 224 (133 kadın, 91 erkek) öğrenciler oluşturmaktadır. Çalışma grubunda yer alan katılımcıların yaşları 15 ile 19 arasında değişmektedir.

Katılımcıların yaş ortalaması 16,9'dur (Ss: 1.54). Çalışma grubundaki 61 öğrenci 9. sınıfa, 59 öğrenci 10. sınıfa, 50 öğrenci 11. sınıfa ve 54 öğrenci 12. sınıfa devam etmektedir.

Veri Toplama Araçları

Araştırma verileri UCLA Yalnızlık Ölçeği, Yeterlik Algısı Ölçeği ve Sıfatlara Dayalı Kişilik Testi kullanılarak toplanmıştır.

UCLA Yalnızlık Ölçeği: UCLA Yalnızlık Ölçeği Russell, Peplau ve Cutrona (1978) tarafından geliştirilen ve bireylerin yalnızlık düzeylerine ilişkin algılarını ölçmeyi hedefleyen bir ölçektir. Ölçeğin Türk kültürüne uyarlanma çalışması Demir (1989) tarafından yapılmıştır. Ölçek 10 maddesi olumlu; 10 maddesi de olumsuz olmak üzere toplam 20 maddeden oluşmaktadır. Dörtlü likert tipi olan ölçek maddeleri; Ben bu durumu “Hiç yaşamadım” (1), “Ben bu durumu nadiren yaşarım” (2), “Ben bu durumu bazen yaşarım” (3), “Ben bu durumu sık sık yaşarım” (4) şeklinde puanlanmaktadır. Ölçekten en yüksek 80, en düşük 20 puan alınabilmektedir. Ölçekten alınan puanlar yükseldikçe bireylerin yalnızlık seviyeleri de artmaktadır. Ölçeğin iç tutarlılığı ile ilgili yapılan analizde Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı 0.96 olarak hesaplanmıştır (Demir, 1989). Bu araştırma kapsamında UCLA Yalnızlık Ölçeği'ne ilişkin Cronbach alfa katsayısı 0.79' dur.

Yeterlik Algısı Ölçeği: Yeterlik Algısı Ölçeği Özer, Gençtanırım-Kurt, Kızıldağ, Demirtaş-Zorbaz, Arıcı-Şahin, Acar ve Ergene (2016) tarafından lise öğrencilerinin sosyal ve akademik yeterlik algılarını ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. Beşli likert tipi olan ölçek maddeleri; “Hiç Uygun Değil” (1), “Uygun Değil” (2), “Kısmen Uygun” (3), “Uygun” (4), “Tamamen Uygun” (5) şeklinde puanlanmaktadır. Ölçekten en yüksek 150, en düşük 30 puan alınabilmektedir. Ölçekten alınan puanlar yükseldikçe bireylerin yeterlik algıları da artmaktadır. Ölçeğin iç tutarlılığı ile ilgili yapılan analizde Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı

0.91 olarak hesaplanmıştır. Bu araştırma kapsamında Yeterlik Algısı Ölçeği'ne ilişkin Cronbach alfa katsayısı 0.90 dır.

Sıfatlara Dayalı Kişilik Testi (SDKT): Bireylerin kişilik özelliklerini değerlendirebilmek için Bacanlı, İlhan ve Aslan (2009) tarafından geliştirilen Sıfatlara Dayalı Kişilik Testi toplam 40 sıfat çiftinden meydana gelmektedir. Duygusal dengesizlik, dışadönüklük, deneyime açıklık, yumuşak başlılık ve sorumluluk boyutlarından oluşan “Beş Faktör Kişilik” kuramına dayanmaktadır. Yedili likert tipi olan testte bireyler yedi seçenek halinde verilen zıt kutuplu sıfatlara (1) Çok uygun, (2) Oldukça uygun, (3) Biraz uygun, (4) Ne uygun, ne uygun değil, (5) Biraz uygun, (6) Oldukça uygun ve (7) Çok uygun seçeneklerinden birisini işaretleyerek cevap vermektedirler. SDKT güvenilirliği ile ilgili yapılan çalışmalarda duygusal dengesizlik boyutu için 0.73, deneyime açıklık boyutu için .80, yumuşak başlılık boyutu için 0.87, sorumluluk boyutu için 0.88 ve “dışadönüklük boyutu için de 0.89 Cronbach alfa katsayıları bulunmuştur. Test alt ölçeklere göre puanlanmaktadır (Bacanlı, İlhan ve Aslan, 2009). Eryılmaz (2009) tarafından ergenler için yapı geçerliğine ilişkin faktör analizi gerçekleştirmiş ve beş faktör kişiliğe ait varyansın %54,60'ını açıkladığı görülmüştür. Bir başka çalışma ise, Ünal (2013) tarafından yapılan faktör analizi sonucunda, beş faktör kişiliğe ait varyansın %47.76'sını açıkladığı görülmüştür. Bu araştırma kapsamında ise SDKT'nin duygusal dengesizlik boyutu için 0.63, deneyime açıklık boyutu için 0.65, yumuşak başlılık boyutu için 0.77, sorumluluk boyutu için 0.81 ve dışadönüklük boyutu içinde 0.83 Cronbach alfa katsayıları bulunmuştur.

Verilerin Analizi

Araştırmaya katılan 234 öğrencinin verileri üzerinde yapılan incelemeler sonucunda, altı katılımcının verisi ölçme araçlarındaki eksiklikler nedeniyle, dört katılımcının verisi ise genel toplama ait uç değer olması nedeniyle toplam veri grubundan çıkarılmıştır. Bu

işlemlerin ardından analizler 224 katılımcıdan toplanan verilerle gerçekleştirilmiştir. Araştırma kapsamında toplanan verilerin analizi “IMB SPSS 21” paket programı ile gerçekleştirilmiştir. Güzel sanatlar lisesindeki ergenlerin cinsiyet, kişilik özellikleri ve yeterlik algısının yalnızlık düzeylerinin yordayıcılığını belirlemek amacıyla hiyerarşik regresyon analizi uygulanmıştır. Araştırmada güzel sanatlar lisesindeki ergenlerin yalnızlık düzeyleri bağımlı değişken, kişilik özellikleri, yeterlik algısı ve cinsiyet ise bağımsız değişken olarak alınmıştır. Analiz öncesinde veriler normal dağılım gösterip göstermedikleri yönünden incelenmiştir. Normal dağılımın incelenmesinde çarpıklık, basıklık katsayıları, histogram grafikleri incelenmiştir. Elde edilen yalnızlık, yeterlik algısı ve kişilik özellikleri verileri için çarpıklık katsayılarının -1.38 ile 1.41 arasında değiştiği, basıklık katsayılarının -1.35 ile 1.43 arasında değiştiği görülmüş ve bu değerler ile verilerin normal dağıldığına karar verilmiştir. Regresyon analizinde, tolerans değerinin $.20$ 'den büyük olması; varyans artış faktörü (VIF) değerinin 10 'dan küçük olması beklenir (Field, 2009). Çalışmadaki regresyon analizine ilişkin tolerans değerlerinin $.98$ ile $.65$ arasında; varyans artış faktörü (VIF) değerlerinin 1.53 ile 1.03 arasında değişmekte olduğu görülmüştür. Durbin-Watson değeri 1.88 olduğundan oto korelasyon sorununun olmadığı görülmüştür (Akbulut, 2010). Katılımcıların yalnızlık düzeyleri ile yeterlik algısı düzeyleri ve kişilik özellikleri arasındaki çoklu doğrusal bağlantı sorununun kontrol edilmesi için değişkenler arasındaki ilişkinin $.80$ 'den küçük olması ölçütü dikkate alınmıştır. Araştırmada hata payı $.05$ olarak kabul edilmiştir.

Bulgular

Araştırmada, güzel sanatlar lisesindeki ergenlerin kişilik özelliklerinin (dışadönüklük, yumuşak başlılık, sorumluluk, duygusal dengesizlik ve deneyime açıklık), yeterlik algısı düzeyleri (akademik ve sosyal yeterlik) ve cinsiyet özelliklerinin onların yalnızlık düzeylerinin anlamlı bir yordayıcısı olup olmadığı araştırılmıştır. Bu çerçevede hiyerarşik

regresyon analizi gerçekleştirmek üzere yordayıcı değişkenler olan kişilik özellikleri, yeterlik algısı ve cinsiyet sırasıyla analize dahil edilmiştir.

UCLA Yalnızlık Ölçeği ile Yeterlik Algısı Ölçeği ve SDKT'den alınan puanları arasında pearson korelasyon katsayısı hesaplanmış ve sonuçlar Tablo 1'de verilmektedir.

Tablo 1

Katılımcıların Kişilik Özellikleri ve Yeterlik Alguları İle Yalnızlık Düzeyleri Arasındaki Korelasyon Katsayılarına İlişkin Bulgular

Değişkenler	1	2	3	4	5	6	7	8
1-Yalnızlık		-.18**	-.56**	-.53**	-.25**	-.29**	.26**	-.26**
2-Akademik Y			.33**	.22**	.33**	.52**	-.18**	.26**
3-Sosyal Yeterlik				.57**	.25**	.34**	-.24**	.35**
4-Dışadönüklük					.43**	.46**	-.16*	.61**
5-Yumuşak başlılık						.48**	-.18**	.39**
6-Sorumluluk							-.17*	.38**
7-D. Dengesizlik								-.01
8-Deneyime Açıklık								

*p<.05, ** p<.01

Tablo 1' de görüldüğü üzere değişkenler arasındaki korelasyon katsayılarının -.56 ile .61 arasında değiştiği gözlenmektedir. Araştırmanın bağımlı değişkeni olan yalnızlık düzeyi ile en yüksek korelasyon katsayısına sahip olan bağımsız değişken sosyal yeterlikken ($r = -.56$, $p < .01$), en düşük korelasyon katsayısına sahip değişkenin ise akademik yeterlik ($r = -.18$, $p < .01$) olduğu dikkati çekmektedir. Ayrıca, yalnızlık ile dışadönüklük ($r = -.53$, $p < .01$), sorumluluk ($r = -.29$, $p < .01$), duygusal dengesizlik ($r = .26$, $p < .01$), deneyime açıklık ($r = -.26$, $p < .01$) ve yumuşak başlılık ($r = -.25$, $p < .01$) arasında anlamlı ilişkilerin olduğu gözlenmiştir. Duygusal dengesizlik ile deneyime açıklık ($r = -.01$, $p < .01$) arasında ise anlamlı bir ilişki gözlenmemektedir.

Araştırma değişkenleri arasındaki ilişkiler incelendikten sonra hiyerarşik regresyon analizine geçilmiştir. Cinsiyet değişkeni dummy değişken (kadın=1) olarak kodlanmış ve

yordayıcı değişken olarak analizlere dahil edilmiştir. Bu çerçevede hiyerarşik regresyon analizi gerçekleştirmek üzere yordayıcı değişkenler sırayla önce kişilik özellikleri, ardından yeterlik algısı alt boyutları blok halinde ve son olarak ta cinsiyet analize dahil edilmiştir. Bu analiz sonuçları Tablo 2’de verilmektedir.

Tablo 2

Katılımcıların Kişilik Özellikleri, Yeterlik Algıları ve Cinsiyetlerinin Yalnızlık Düzeylerini Yordama Gücüne İlişkin Hiyerarşik Regresyon Analizi Sonuçları

Model	Değişkenler	B	S. Hata	β	T	P	R ²	ΔR^2	F
1	Sabit	52,71	4,12		12,78	,000	31.6	31.6	20.16
	Dışadönüklük	-,466	,067	-,531	-6,97*	,000			
	Yumuşak başlılık	,005	,063	,006	,085	,932			
	Sorumluluk	-,061	,075	-,056	-,819	,414			
	D. Dengesizlik	,197	,068	,167	2,885*	,004			
	Deneyime Açıklık	,111	,094	,086	1,183	,238			
2	Sabit	68,14	4,918		13,86	,000	39.8	8.2	20.37
	Dışadönüklük	-,298	,071	-,340	-4,207*	,000			
	Yumuşak başlılık	-,016	,060	-,017	-,273	,785			
	Sorumluluk	-,046	,078	-,042	-,597	,551			
	D. Dengesizlik	,137	,066	,116	2,080*	,039			
	Deneyime Açıklık	,113	,089	,088	1,276	,203			
	Sosyal Yeterlik	-,408	,076	-,362	-5,371*	,000			
Akademik Yeterlik	,033	,051	,042	,654	,514				
3	Sabit	68,19	4,940		13,80	,000	39.8	.001	17.75
	Dışadönüklük	-,298	,071	-,340	-4,197*	,000			
	Yumuşak başlılık	-,016	,060	-,017	-,269	,788			
	Sorumluluk	-,048	,078	-,043	-,608	,544			
	D. Dengesizlik	,137	,066	,116	2,076*	,039			
	Deneyime Açıklık	,113	,089	,088	1,273	,204			
	Sosyal Yeterlik	-,408	,076	-,362	-5,339*	,000			
	Akademik Yeterlik	,034	,051	,043	,660	,510			
Cinsiyet(Kadın)	-,140	,941	-,008	-,149	,882				

p<.05

Tablo-2 incelendiğinde, Model 1’de kişilik özelliklerin toplamda yalnızlığa ilişkin varyansın %31,6’sını açıkladığı ve bu varyans oranının istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir ($R^2=31.6$, $p<.001$). Kişiliğin alt boyutlarına bakıldığında ise sadece dışadönüklüğün ($\beta=-.53$) ve duygusal dengesizliğin ($\beta=.17$) yalnızlığın anlamlı bir yordayıcısı olduğu bulunmuştur ($F(5-218)= 20,164$, $p<.001$). Ancak kişilik özelliklerinin standardize

edilmiş katsayıları incelendiğinde yumuşak başlılığın ($\beta=.01$), sorumluluğun ($\beta=.06$) ve deneyime açıklığın ($\beta=.09$) yalnızlığın anlamlı bir yordayıcısı olmadığı bulunmuştur. Kişilik özelliklerinin, birlikte yalnızlığın yaklaşık % 31,6'sını açıkladığı görülmektedir.

Model 2'de yeterlik algısının analize dahil edilmesiyle varyans oranının 39,8'e çıktığı anlaşılmaktadır. Diğer bir deyişle yeterlik algısı toplam varyansa %8,2'lik anlamlı bir katkı sağlamaktadır. Beta değerlerine bakıldığında bu anlamlı katkının yeterliğin sosyal yeterlik alt boyutundan gelen %5,34 lik oranla ilgili olduğu anlaşılmaktadır. Akademik yeterliğin ise tek başına yalnızlığa ilişkin varyansa anlamlı katkısı bulunmamaktadır. Tabloda cinsiyetin ise yalnızlığa ilişkin varyansa anlamlı bir katkısının olmadığı anlaşılmaktadır. ($R^2=39.8$ $p<.001$).

Son olarak cinsiyet değişkeni modele eklendiğinde cinsiyetin anlamlı bir yordayıcı olmadığı bulunmuştur. Cinsiyet değişkeni modele eklendiğinde kadın olup olmamanın modele anlamlı bir katkı sağlamadığı görülmektedir ($R^2=.001$, $p<.001$).

Tartışma

Bu çalışmada güzel sanatlar lisesi öğrencilerinin yalnızlık düzeyleri ile yeterlik algıları ve kişilik özellikleri arasındaki ilişkiler araştırılmıştır. Bu kapsamda güzel sanatlar lisesindeki ergenlerin cinsiyet, kişilik özellikleri ve yeterlik algılarının yalnızlık düzeylerini yordayıp yordamadığı incelenmiştir.

Bu araştırmada elde edilen sosyal yeterliğin yalnızlığın anlamlı bir yordayıcısı olduğu yönündeki bulgu; iki değişkenin arasında negatif ilişki olduğunu gösteren çok sayıdaki araştırma bulgularını (Junttila, Vauras ve Laakkonen, 2007; Roehrl ve Sommer, 1994 akt: Jackson, Fritch, Nagasaka ve Gunderson, 2002; Rubin, Hymel ve Mills, 1989; Palmen, Vermande, Dekovic, ve Van Aken, 2011) destekler niteliktedir. Nitekim sosyal yeterlik algısı, bireyin sosyalleşme sürecini kolaylaştıran önemli bir faktördür (Skaalvik ve Skaalvik, 2010)

ve birey sosyal ilişkilerle ilgili sorunlar konusunda hangi düzeyde başarılı olacağına yönelik değerlendirmelerini sosyal yeterlik algısıyla gerçekleştirmektedir. Bu bağlamda bireyin sosyal yeterlik algısının arttıkça sosyal ilişki kurabileceğine ilişkin özgüveninin de artacağı ve buna bağlı olarak da yalnızlık düzeyinin düşebileceği ileri sürülebilir. Bu araştırmada güzel sanatlar lisesindeki ergenlerin sosyal yeterlik algılarının yalnızlık düzeylerini anlamlı biçimde yordadığı bulgusuna ulaşılmıştır. Söz konusu iki değişken arasında doğrudan bir neden sonuç ilişkisi kurmak mümkün olmamakla birlikte; bu bulgu öğrencilerin alanları gereğince uzun süreli ve çoğu zaman bireysel çalışmak durumunda olmalarından ötürü sosyal ilişkilere istenen düzeyde katılamamalarıyla açıklanabilir. Diğer bir ifadeyle bulgu öğrencilerin sosyal yeterlik becerileri gelişmelerinin kısıtlanmış olabileceğini ve buna bağlı olarak da yalnızlık düzeylerinin artmış olabileceğini düşündürmektedir.

Araştırmadan elde edilen dışadönüklük kişilik özelliğinin yalnızlığın anlamlı yordayıcısı olduğu yönündeki bulgu; iki değişkenin arasında negatif ilişki olduğunu gösteren çok sayıdaki araştırma bulgularını (Cheng ve Furnham, 2002; Çetin ve Alacalar, 2016; Günay, 2012; Hensley ve diğerleri, 2012; Mund ve Neyer, 2016; Saklofske ve Yackulic, 1989; Stokes, 1985; Wiseman, Mayseless ve Sharabany 2006; Vanhalst ve diğerleri, 2012) destekler niteliktedir. Dışadönüklük kişilik özelliği sergileyen bireyler incelendiğinde; sosyal ilişkiler kurmayı seven, buldukları ortamda diğer bireylerle kolay iletişim kurabilen, sosyalleşme derecesi yüksek olan, diğer bireylerle iletişime geçmekten hoşlanan, konuşmaktan hoşlanan ve arkadaş canlısı bireyler oldukları görülmektedir (Barrick ve Mount, 1991; McCrae ve Costa; 1991; Störmer ve Fehr, 2013). Dışadönük kişilik özelliğine sahip kişilerin atılgan ve iletişime açık olmaları, çevrelerindeki kişilerle kolaylıkla iletişime geçmelerini ve bunu devam ettirebilmelerini sağlamaktadır. Bunun aksine içedönük kişilik özelliği gösteren bireyler ise sosyal yalıtılmışlık yaşama riskinin olması nedeniyle yalnızlık yaşayabilmektedir (Morsünbül, 2014). Sosyal ilişkilerde başarılı olan bireylerin iletişim

becerilerinin gelişmiş olması ve daha dışadönük özellikler sergilemesi yalnızlık düzeylerinin düşük olmasında etkili olabilmektedir. Dışadönüklük kişilik özelliğinin tersi olan içedönüklük boyutu, bireyin sosyal ilişkilerden uzak durması, iletişim kurma konusundaki isteksizlik nedenleri ile yalnızlığa neden olabileceği düşünülebilir. Bunun yanında konuşkan olan, başkaları ile konuşmaktan ve iletişime geçmekten hoşlanan bireylerin daha az yalnızlık yaşadığı söylenebilir. Güzel sanatlar lisesindeki ergenlerin yalnızlık düzeylerinde dışadönüklük özelliklerinin koruyucu bir faktör olduğu söylenebilir.

Araştırmadan elde edilen duygusal dengesizlik kişilik özelliğinin yalnızlığın anlamlı yordayıcısı olduğu yönündeki bulgu; iki değişkenin arasında negatif ilişki olduğunu gösteren çok sayıdaki araştırma bulgularını (Cheng ve Furnham, 2002; Çetin ve Alacalar, 2016; Hamburger ve Artzi, 2002; Mund ve Neyer, 2016; Neto ve Barros, 2003; Saklofske ve Yackulic, 1989; Stokes, 1985) destekler niteliktedir. Duygusal dengesizlik kişilik özelliği baskın olan bireyler, davranış dağarcığının eksik olması nedeniyle ikili ilişkilerde esneklikten uzak ve abartılı davranışlar sergilemektedirler (Eysenck, Barrett, Wilson ve Jackson, 1992). Bundan dolayı ikili ilişkilerde abartılı ve katı kuralları olan bireylerin bir süre sonra yalnızlaşması kaçınılmaz hale gelebilmektedir. Duygusal dengesizlik boyutu baskın olan bireyler, daha çok karmaşık duygularla ilgilenmek durumunda olduklarından, kuruntulu düşünceler ve düşmanca tepkiler gibi baş etme mekanizmalarını kullanırlar (McCrae ve Costa, 1991). Dahası arkadaşlarından genellikle şikâyetçi olan, duygusal dengesizlik özelliği gösteren bireyler yalnızlık yaşayabilmektedir (Seidman, 2013). Bundan dolayı bu bireyler, arkadaş ilişkilerinde yaşadıkları sorunları çözmede uygun olmayan çözüm yollarına başvurabilir. Bunun bir sonucu olarak da arkadaşlık ilişkilerinde yalnızlık yaşayabilirler. Güzel sanatlar lisesindeki ergenlerin yalnızlık düzeylerinde duygusal dengesizlik kişilik özelliklerinin risk faktörü olduğu söylenebilir.

Araştırma bulgularına göre yumuşak başlılık, sorumluluk, deneyime açıklık kişilik özellikleri ile yalnızlık arasında ilişki saptanmamıştır. Bu bulgu deneyime açıklık kişilik özelliği açısından bazı araştırma bulguları ile tutarlılık gösterirken (Atak, 2009) bazıları ile de çelişmektedir (Keldal ve Atli, 2016). Yumuşak başlılık kişilik özelliği açısından ise araştırma bulguları ile çelişmektedir (Atak, 2009; Keldal ve Atli 2016). Sorumluluk kişilik özelliği açısından ise bazı araştırma bulguları ile örtüşürken (Keldal ve Atli, 2016), bazıları ile çelişmektedir (Atak, 2009). Diğer yandan araştırmada akademik öz yeterliğin yalnızlığı yordamadığı bulunmuştur. Bu bulgu akademik öz yeterlik ile yalnızlığın negatif ilişkili olduğu (Poyrazlı, Arbona, Nora, McPherson ve Pisecco, 2002) bulgusu ile çelişmektedir. Araştırmada cinsiyet değişkeninin yalnızlık düzeyi ile ilişkili bulunmadığı bulgusu ise bazı çalışmalarda erkeklerin (Ceyhan ve Ceyhan, 2011; Karaoğlu, Avşaroğlu ve Deniz, 2009), bazı çalışmalarda kızların daha yalnız olduğu (Bek, 2014; Seçim, Alpar ve Algür, 2014), bulguları ile tutarsızlık gösterirken, cinsiyetin yalnızlığı etkilemediği (İlhan, 2012; Şanlı ve Poyraz, 2018) bulgusu ile tutarlılık göstermektedir. Sonuç olarak güzel sanatlar lisesindeki ergenlerin yalnızlık düzeylerinin yumuşak başlılık, sorumluluk, deneyime açıklık kişilik özellikleri ile akademik öz yeterlik ve cinsiyet ile ilişkili olmaması, öğrencilerin gelişimsel özellikleri ile benzer yetenek alanlarına sahip olmaları ve yetenekleri doğrultusunda gerçekleştirdikleri uzun süreli çalışmalarla açıklanabilir.

Sonuç ve Öneriler

Bu çalışma, güzel sanatlar lisesindeki ergenlerin yalnızlık düzeyleri ile yeterlik algıları ve kişilik özelliklerinin birbirleri ile ilişkisinin araştırıldığı bir çalışmadır. Bulgular güzel sanatlar lisesindeki ergenlerin yalnızlık düzeyleri ile kişilik özellikleri ve yeterlik algıları arasında anlamlı ilişkiler olduğunu göstermektedir. Dışadönüklük ve sosyal yeterlik algısı ile yalnızlık arasında negatif, duygusal dengesizlik ile yalnızlık arasında ise pozitif ve anlamlı bir

ilişki olduğu belirlenmiştir. Bulgular güzel sanatlar lisesindeki ergenlerin yalnızlık yaşamalarında kişilik özellikleri ve yeterlik algılarının etkili birer faktör olduğunu ortaya koymakta bu yönüyle de alan çalışanlarına çalışmalarında ışık tutmaktadır.

Güzel sanatlar lisesindeki ergenlerin sahip oldukları kişilik özelliklerinin özellikle dışadönüklük ve duygusal dengesizliğin bu dönemde yalnızlığın önemli yordayıcıları oldukları görülmektedir. Bu durum ülkemizin gelecekteki sanat eğitimcisi adaylarını, yükseköğretime hazırlayan bununla birlikte sanatçı adaylarını da yetiştiren kurumlar olan güzel sanatlar liselerinin rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerini planlama ve uygulama sürecinde öğrencilerin kişilik özelliklerini dikkate almalarının önemini ortaya koymaktadır.

Ergenlik döneminde yaşanabilecek yalnızlığın ergenlerin fiziksel ve psikolojik sağlığını ve gelişim dönemi görevlerinin sağlıklı bir biçimde gerçekleştirmesini olumsuz yönde etkileyebileceği düşünüldüğünde, yalnız öğrencilerin belirlenmesi ve sağlıklı bir biçimde yalnızlık duygusu ile başa çıkabilmelerinin önemi ortaya çıkmaktadır. Bu çerçevede okullarda bulunan rehberlik ve psikolojik danışma servislerinin yeterlik algısı düşük ve yalnızlık yaşayan ergenlere yönelik bireysel ve grupla psikolojik danışma faaliyetleri yürütmesi bu ergenlerin ilerleyen yıllarda daha sağlıklı ilişkiler kurmalarına ve sanat alanında daha üretken olmalarına yardımcı olabilir. Ayrıca yapılacak psiko-eğitim programları ile ergenlerin sosyal becerilerini geliştirmeye yönelik faaliyetler yürütülebilir. Araştırmada dikkat çeken bir diğer bulgu da duygusal dengesizlik kişilik özelliğinin yalnızlık düzeyini yordadığı şeklindedir. Buna göre duygularını ayarlamaya yönelik psiko-eğitim programları ergenlerin yalnızlık düzeylerini azaltıcı bir etki gösterirken, yeterlik algılarını da geliştirici bir etki gösterebilir.

Çalışmanın alana katkılarının yanında bazı sınırlılıkları vardır. Bu çalışmanın, araştırma grubu Eskişehir Atatürk Güzel Sanatlar Lisesinde öğrenim gören ergenlerle sınırlı olduğundan, daha kapsamlı örneklemle desteklenmeye ihtiyacı vardır. Değişkenler arasında

etkili olabilecek diğerk gizil değişkenlerin ya da aracı değişkenlerin araştırılması, kişilik özelliklerinin ve yeterlik algısının, yalnızlığı ne derece yordadığını daha net belirlemek adına, bundan sonra yapılacak çalışmalarda göz önünde bulundurulması önerilebilir. Çalışmadaki veri toplama araçları, öz-bildirimsel ölçme araçları olduğundan katılımcıların cevapları ile sınırlıdır. Bu nedenle ortaya çıkan sınırlılıkları aza indirmek ve daha detaylı bilgiler elde etmek için nitel veri toplama tekniklerini içeren araştırma desenlerinin daha sonraki araştırmalarda kullanılmasının faydalı olacağı düşünölmektedir.

Kaynakça

- Ağlamaz, T. (2006). *Lise öğrencilerinin saldırganlık puanlarının kendini açma davranışı, okul türü, cinsiyet, sınıf düzeyi, anne-baba öğrenim düzeyi ve ailenin aylık gelir düzeyi açısından incelenmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun.
- Akbulut, Y. (2010). *Sosyal bilimlerde SPSS uygulamaları*. İstanbul: İdeal Kültür Yayıncılık.
- Akdoğan, R. (2017). A model proposal on the relationships between loneliness, insecure attachment, and inferiority feelings. *Personality and Individual Differences*, 111, 19-24.
- Akkul, N. ve Ümmet, D. (2007). Teknik eğitim fakóltesi öğrencilerinin yalnızlık düzeyleri. *Eğitim Bilimleri Dergisi*, 25(25), 1-15.
- Aksak, M. (2017). *Farklı lise türlerine devam eden lise öğrencilerinin sosyal medyaya ilişkin tutumları ile yalnızlık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Atak, H. (2009). Big five traits and loneliness among Turkish emerging adults. *International Journal of Social, Behavioral, Educational, Economic, Business and Industrial Engineering*, 3(7),1494-1498.

- Atli, A., Keldal G. ve Sonar O. (2015). Üniversite öğrencilerinin yabancılaşma ile yalnızlık düzeyleri arasındaki ilişki. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(29), 149-160.
- Bacanlı, H. (2012). *Sosyal beceri eğitimi* (4. baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Bacanlı, H., İlhan, T. ve Aslan, S. (2009). Beş faktör kuramına dayalı kişilik ölçeğinin geliştirilmesi: Sıfatlara dayalı kişilik testi (SDKT). *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 70 (2), 261-279.
- Barrick, M.R. ve Mount, M.K. (1991). The big five personality dimensions and job performance: A meta-analysis. *Personnel Psychology*, 44, 1-26.
- Batıgün, A. (2008). İntihar olasılığı ve cinsiyet: İletişim becerileri, yaşamı sürdürme nedenleri, yalnızlık ve umutsuzluk açısından bir inceleme. *Türk Psikoloji Dergisi*, 23(62), 65-75.
- Batıgün, A. D. ve Hasta, D. (2010). İnternet bağımlılığı: Yalnızlık ve kişilerarası ilişki tarzları açısından bir değerlendirme. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 11(3), 213-219.
- Bayrakçı, M. (2007). Sosyal öğrenme kuramı ve eğitimde uygulanması. *SAÜ Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14, 198-210
- Bayraktar, E. (2016). *Tek Ebeveynli, Lisede Okuyan Ergenlerde Algılanan Yalnızlık Düzeyleri İle Öfke İfade Tarzları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. İstanbul.
- Bek, H. (2014). An Analysis on loneliness level of Afghani university students in Turkey in respect of some variables. *Mevlana International Journal of Education* 4(2), 132-138.
- Bilgiç, A. (2000). *Arkadaşlık becerisi eğitiminin ilköğretim 2. kademe öğrencilerinin yalnızlık düzeylerine etkisi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

- Brennan, T. (1982). *Loneliness at adolescences. Loneliness: A Sourcebook of Current Theory, Research and Therapy*, L. Peplau, D. Perlman (Ed). New York. John Wiley. 269-290.
- Burger, J.M. (2006). *Kişilik (İ. D. E., Sarioğlu, Çev.)*. İstanbul: Kaknüs Yayınları.
- Cacioppo J.T., Hughes M.E., Waite L.J., Hawkley L.C. ve Thisted R.A. (2006). Loneliness as a specific risk factor for depressive symptoms: cross-sectional and longitudinal analyses. *Psychology and Aging* 21(1),140-151.
- Casale, S. ve Fioravanti, G. (2011). Psychosocial correlates of internet use among Italian students. *International Journal of Psychology*, 46(4), 288-298.
- Ceyhan, E. ve Ceyhan, A.A. (2011). Üniversite psikolojik danışma merkezine başvuran öğrencilerin yalnızlık ve depresyon düzeyleri. *Eğitim ve Bilim*, 36 (160), 65-80.
- Cheng, H. ve Furnham, A., (2002). Personality, peer relation, and self-confidence as predictor of happiness and loneliness. *Journal of Adolescence*, 25(3), 327-339.
- Coplan, R.J., Clossio.L.M. ve Arbeau, A. K. (2007). Gender differences in the behavioral associates of loneliness and social dissatisfaction in kindergarten. *Journal Of Child Psychology And Psychiatry*. 48(10), 988–995.
- Çağır, G. (2010). *Lise ve üniversite öğrencilerinin problemleri internet kullanım düzeyleri ile algılanan esenlik halleri ve yalnızlık düzeyleri arasındaki ilişki*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir.
- Çetin, A. ve Alacalar, A. (2016). İş yaşamında yalnızlığı yordamada kişilik özellikleri ile algılanan sosyal ve örgütsel desteğin rolü. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 12(27), 193-216.
- Çimşir, E. ve Akdoğan, R. (2019). Self-Concealment as a Mediator in the Relationship Between Inferiority Feelings and Loneliness. *Anadolu Journal Of Educational Sciences International*, 9(1), 111-128.

- Demir, A. (1989). UCLA yalnızlık ölçeğinin geçerlik ve güvenilirliği. *Psikoloji Dergisi*, 7(23), 14-18.
- Demirtaş, A.S. (2007). *İlköğretim 8.sınıf öğrencilerinin algılanan sosyal destek ve yalnızlık düzeyleri ile başa çıkma düzeyleri arasındaki ilişki*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Deniz, M. E., Hamarta E. ve Arı, R. (2005). An investigation of social skills and loneliness levels of university students with respect to their attachment styles in a sample of Turkish students. *Social Behavior and Personality*. 33(1), 19-32.
- De Jong Gierveld, J. ve Van Tilburg, T. (2010). The De Jong Gierveld short scales for emotional and social loneliness: Tested on data from 7 countries in the UN generations and gender surveys. *European Journal Of Ageing*. 7(2), 121–130.
- DeYoung, C. G., Peterson, J. B. ve Higgins, D. M. (2002). Higher-order factors of the Big Five predict conformity: Are there neuroses of health? *Personality and Individual Differences*, 33, 533-552.
- Didin, E. (2016). *Sanat eğitimi alan ve almayan ergenlerin mizah tarzlarının ve kişilerarası problem çözme becerilerinin incelenmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Doğan, U. (2007). *Lise öğrencilerinin duygusal zekâ düzeyleri ile Problem çözme becerilerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Muğla.
- Durak, B. A. (2005). İntihar olasılığı: Yaşamı sürdürme nedenleri, umutsuzluk ve yalnızlık açısından bir inceleme. *Türk Psikiyatri Dergisi*. 16(1), 29–39.
- Duyan, V., Duyan-Çamur, G., Gökçearsan-Çiftçi, E., Sevin, Ç., Erbay, E. ve İkizoğlu, M. (2008). Lisede okuyan öğrencilerin yalnızlık durumlarına etki eden değişkenlerin incelenmesi. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 33(150), 28-41.

- Ekinci, N. E., Demirel, M., Harmandar-Demirel, D. ve Işıl, U. (2015). Lise öğrencilerinin yalnızlık algılarının rekreasyonel etkinliklere katılımları ve bireysel değişkenlere göre incelenmesi. *Sportif Bakış: Spor ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(2), 71-78.
- Eni, Ş. (2017). *Lise öğrencilerinin sosyal medya kullanma sıklığının yalnızlık algılarına etkisi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Erdoğan, Y. (2008). Exploring the relationships among Internet usage, Internet attitudes and loneliness of Turkish adolescents. *Journal of Psychosocial Research on Cyberspace*, 2(2), article 4.
- Ernst, J. M. ve Cacioppo, J. T. (1999). Lonely hearts: Psychological perspectives on loneliness. *Applied & Preventive Psychology*, 8(1), 1-22.
- Erözkan, A. (2009). Ergenlerde yalnızlığın yordayıcıları. *İlköğretim-Online Dergisi*. 8 (3), 809-819.
- Eryılmaz, A. (2009). *Başa çıkma stratejilerinin kişilik özellikleriyle ergen öznel iyi oluşu arasındaki aracı rolü*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi. Ankara.
- Esen, E. (2010). *Ergenlerde internet bağımlılığını yordayan psiko-sosyal değişkenlerin incelenmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir
- Eskin, M. (2001). Ergenlikte yalnızlık, başatma yöntemleri ve yalnızlığın intihar davranışı ile ilişkisi. *Klinik Psikiyatri Dergisi*. 4, 5-11.
- Eysenck, H. J., Barrett, P., Wilson, G. ve Jackson, C., (1992). Primary trait measurement of the 21 components of the pen system. *European Journal of Psychological Assessment*, 8(2), 109-117.
- Field, A. (2009). *Discovering statistics using SPSS*. Sage publications.

- Fırat, N. (2015). *Yurttta veya ailesinin yanında kalan öğrencilerin sosyal destek ve stresle başa çıkma stillerinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Tokat.
- Geçtan, E. (2004). *İnsan Olmak* (3. baskı). İstanbul: Metis Yayınları.
- Günay E. (2012). The effects of internet use on individual's socialization based on personality traits. *New/Yeni Symposium Journal*. 50(3), 123-133.
- Güneş, V. (2010). *Spor lisesi ve farklı liselerdeki öğrencilerin atılganlık düzeyleri ile akademik başarılarının incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.
- Gürses, A., Merhametli, Z.R., Şahin, E., Güneş, K. ve Açıkyıldız, M. (2011). "Psychology of loneliness of high school students". *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 15, 2578–2581
- Güven, E. (2017). Güzel Sanatlar Lisesi Öğrencilerinin Yalnızlık Düzeyleri İle Dinledikleri Müzik Türü Arasındaki İlişki. *İlköğretim Online*, 16(3), 1247-1261,
- Hamburger, A.Y. ve Artzi, E.B. (2003). Loneliness and internet use. *Computers In Human Behavior* 19 (1), 71-80.
- Hensley, B., Martin, P., Margrett, J. A., MacDonald, M., Siegler, I. C. ve Poon, L. W. (2012). Life events and personality predicting loneliness among centenarians: Findings from the Georgia Centenarian Study. *Journal of Psychology*, 146, 173–188.
- İlhan T. (2012). Üniversite öğrencilerinde yalnızlık: cinsiyet rolleri ve bağlanma stillerinin yalnızlığı yordama güçleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri* 12 (4),2377-2396
http://ogm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2015_05/07092423_ogmokultanitim.pdf (Erişim tarihi: 26.10.2017)
- <http://sgb.meb.gov.tr/www/resmi-istatistikler/icerik/64> (Erişim tarihi: 26.10.2017)

- Jackson T., Fritch A., Nagasaka T. ve Gunderson J. (2002). Towards explaining the association between shyness and loneliness: A path analysis with American college students. *Social Behavior And Personality*, 30(3), 263-270.
- Junttila N., Vauras M. ve Laakkonen E. (2007). The role of parenting self-efficacy in children's social and academic behavior. *European Journal of Psychology of Education*. 22 (1), 41-61.
- Karakoç, E. ve Taydaş, O. (2013). Bir serbest zaman etkinliği olarak üniversite öğrencilerinin internet kullanımı ile yalnızlık arasındaki ilişki: Cumhuriyet Üniversitesi örneği. *Selçuk İletişim*, 7(4), 33-45.
- Karakuş Ö. (2012). “Ergenlerde Bağlanma Stilleri ve Yalnızlık arasındaki İlişki”. Konya: Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü, *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 23(2), 33-46.
- Karaoğlu N, Avşaroğlu S. ve Deniz M.E. (2009). Yalnız mısın? Selçuk Üniversitesi öğrencilerinde yalnızlık düzeyi ile ilgili bir çalışma. *Marmara Medical Journal*, 22 (1),19-26.
- Karasar, N. (2017). *Bilimsel Araştırma Yöntemi* (32. baskı). Ankara: Nobel Yayınevi.
- Kaya, Ş. (2017). *Ergenlerde ana-babaya bağlanma örüntüsünün benlik saygısı ve yalnızlık ile ilişkisi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Keldal, G. ve Atli, A . (2016). University Students' Personality Traits as Predictors of their Loneliness Levels. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 45 (2), 131-146.
- Krause-Parello, C.A. (2008). Loneliness in the school setting. *The Journal of School Nursing*, 24 (2), 66-70.

- Koçak, E. (2008). *Ergenlerde yalnızlığın yordanmasında benlik saygısı, sürekli öfke ve öfke ifade tarzlarının incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Körler, Y.(2011). *İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin çeşitli değişkenler açısından yalnızlık düzeyleri ve yalnızlık ile sosyal duygusal öğrenme becerileri arasındaki ilişkiler*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Kutlu, M. (2005). “Yetiştirme yurdu yaşantısı geçiren lise öğrencilerinin yalnızlık düzeyleri”. *Türk Psikolojik Danışma Dergisi*, 3 (24), 89-109.
- McCrae R.R. ve Costa, P.T. (1991). The NEO Personality Inventory: Using the five factor model in counseling. *Journal of Counseling and Development*, 4(69), 367- 372.
- McCrae, R.R. ve Costa, P.T. (1997). Personality trait structure as a human universal. *American Psychologist*, 52, 509-516.
- McCrae, R. R. ve Costa, P. T. (2003). *Personality in adulthood: A Five-Factor Theory Perspective* (Second edition). New York: Guilford Press.
- McWhirter, B.T., Besett-Alesch, T.M., Horibata, J. ve Gat, I. (2002). Loneliness in high risk Adolescent : the role of coping, self-esteem, and empathy. *Journal of Youth Studies*. 5(1), 69-84.
- Morsünbül, Ü. (2014). İnternet bağımlılığının bağlanma stilleri, kişilik özellikleri, yalnızlık ve yaşam doyumu ile ilişkisi. *International Journal of Human Sciences*, 11(1), 357-372.
- Mund M. ve Neyer F. J. (2016). The winding paths of the lonesome cowboy: Evidence for mutual influences between personality, subjective health, and loneliness. *Journal of Personality*. 84 (5), 646-657.
- Neto, F. ve Barros, J., (2003). Predictors of Loneliness Among Students and Nuns in Angola and Portugal. *The Journal of Psychology*. 137 (4), 351-362.

- Odacı, H.ve Kalkan, M. (2010). Problematic internet use, loneliness and dating anxiety among young adult university students. *Computers & Education*, 55(3), 1091- 1097.
- Olenik-Shemesh, D. ve Zeidner, M. (2013).Personality predictors of school loneliness in adolescent students. *Psychology Research*, 3 (10), 579-589.
- Özer, A., Gençtanırım Kurt, D., Kızıldağ, S., Demirtaş Zorbaz, S., Arıcı Şahin, F., Acar, T. ve Ergene, T. (2016). Ergenler için yeterlik algısı ölçeğinin (YAÖ) geliştirilmesi. *Eğitimde ve Psikolojide Ölçme ve Değerlendirme Dergisi*. 7 (1),237-250.
- Palmen H., M. M. Vermande, M. Dekovicve ve A. G. Van Aken (2011). Competence, problem behavior, and the effects of having no friends, aggressive friends, or nonaggressive friends. *Merrill-Palmer Quarterly*, 57 (2), 186–213.
- Pancar, A. (2009). *Parçalanmış ve tam aileye sahip ergenlerin yalnızlık düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Perlman D. ve Peplau LA. (1981). *Toward a social psychology of loneliness*. (In: Gilmour R, Duck S, editors.) *Personal relationships 3: personal relationships in disorder*. London: Academic. 31–43.
- Poyrazlı, S., Arbona, C., Nora, A., McPherson, B. ve Pisecco, S. (2002). Relation between assertiveness, academic self-efficacy, and psychosocial adjustment among international graduate students. *Journal of College Student Development*, 43(5), 632-642.
- Rubin K. H., Hymel S. ve Mills R. S. L. (1989). Sociability and social withdrawal in childhood: Stability and outcomes. *Journal of Personality* 57(2), 237-255.
- Russell, D., Peplau, L. A. ve Ferguson, M. L. (1978). Developing a measure of loneliness. *Journal of Personality Assessment*, 42(3), 290-294.

- Qualter P. ve Munn P., (2002). The separateness of social and emotional loneliness in childhood. *Journal of Child Psychology and Psychiatry* 43(2), 233-244.
- Saklofske, D. H. ve Yackulic, R. A. (1989). Personality predictors of loneliness. *Personality and Individual Differences*, 10, 467-472.
- Santrock, John W. (2014). Ergenlik. (D. M. Siyez çev). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Seçim, Y.Ö., Alpar, Ö. ve Algür, S. (2014). Üniversite öğrencilerinde yalnızlık: Akdeniz üniversitesinde yapılan ampirik bir araştırma. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(48), 200-215.
- Seidman, G. (2013). Self-presentation and belonging on Facebook: How personality influences social media use and motivation. *Personality and Individual Differences* 54, 402-407.
- Skaalvik E. N. ve Skaalvik, S., (2010). Teacher self-efficacy and burout: A study of relations. *Teaching and Teacher Education*. 26(4), 1059-1069.
- Somer, O, (1998). Türkçe’de kişilik özelliği tanımlayan sıfatların yapısı ve beş faktör modeli, *Türk Psikoloji Dergisi*, 13(42),17-32.
- Stokes, J. P. (1985). The relation of social network and individual difference variables to loneliness. *Journal of Personality and Social Psychology*, 48, 981-990.
- Störmer, S. ve Fahr, R. (2013). Individual determinants of work attendance: Evidence on the role of personality. *Applied Economics*, 45, 2863-2875.
- Şanlı, E. ve Poyraz, Y. (2018). Uluslararası Öğrencilerin Yalnızlık Düzeyleri. *Disiplinlerarası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 2(3); 49-58.
- Şentürk, S. S. (2010). *Liseli ergenlerin yalnızlık algısının sosyal beceri, benlik saygısı ve kişilik özellikleri bağlamında değerlendirilmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- Taşkesen, O. (2011). *Güzel sanatlar ve spor liselerinin resim bölümleri ile genel liselerde verilen görsel sanatlar eğitiminin öğrencilerin şiddete yönelik davranışlarına etkileri üzerine bir araştırma*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Trawick-Smith, J. (2014). *Erken çocukluk döneminde gelişim*. (B. Akman çev.). Ankara: Nobel Akademik.
- Uluçay, T. (2012). *Müzik eğitiminin ortaöğretim öğrencilerinin şiddet eğilimlerine etkisi*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Ünal, M. (2013). *Lise öğrencilerinin akademik güdülenme düzeylerinin bazı değişkenler açısından yordanması*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Vanhalst, J., Klimstra, T. A., Luyckx, K., Scholte, R. H., Engels, R. C. ve Goosens, L. (2012). The interplay of loneliness and depressive symptoms across adolescence: Exploring the role of personality traits. *Journal of Youth and Adolescence*, 41, 776-787.
- Weiss, R.S. (1973). *Loneliness: The experience of emotional and social isolation*. Cambridge, MA: MIT Press.
- Wentzel KR. (1993). Does being good make the grade? Social behavior and academic competence in middle school. *Journal of Educational Psychology*. 85(2), 357-364.
- Wiseman, H., Mayseless, O. ve Sharabany, R., (2006). Why are they lonely? Perceived quality of early relationship with parents, attachment, personality predispositions and loneliness in first year university student. *Personality and Individual Differences*, 40, 237-248.

- Yalçın, G. (2015). *Sosyal Medyanın Yoğun Kullanımının İleri Ergenlikte Yalnızlık ve Depresyona Etkisi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Arel Üniversitesi, Sosyal Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Yazgan İnanç, B. ve Yerlikaya, E. E. (2012). *Kişilik kuramları* (6. baskı). Pegem Akademi, Ankara.
- Yılmaz, E. ve Altınok, V. (2009). Okul yöneticilerinin yalnızlık ve yaşam doyum düzeylerinin incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*. 15 (59), 451-469.
- Zhang, F., You, Z., Fan, C., Gao, Z., Cohen, R., Hsueh, Y. ve Zhou, Z. (2014). Friendship quality, social preference, proximity prestige, and self-perceived social competence: Interactive influences on children's loneliness, *Journal Of School Psychology*, 52,511-526.

Extended Abstract

The fine arts high schools, which are among the differentiated schools in the Turkish education system, aim to provide students basic knowledge and skills about fine arts as well as paving the way for training qualified people in the field of fine arts. The fine arts high schools are institutions that accept students from secondary school graduates through the talent exams for providing four years of education in the departments of music and art (OÖGM, 2015). Although they are few, the fine arts high schools bear some differences compared to other school types. When compared with other types of high school, the fine arts high schools accept students through a special talent exam rather than individual preferences. Before investigating the differences between the fine arts students and the students of other school types, however, it is necessary to get to know this group of students better. Given their developmental periods in particular, it is necessary to reveal the level of loneliness, competence levels and personality traits of this student group. This is because one of the most important institutions that prepare the prospective instructors for graduate education and that educate the artist candidates is the fine arts high schools. Therefore, it is believed that this research results will contribute to the planning and implementation of guidance and counseling services for this talented group of students who are trained in the field of arts.

The main aim of this study is to determine whether the personality traits (extraversion, agreeableness, conscientiousness, neuroticism and openness to experience), perception competence levels (academic and social competence) and gender traits of high school students are a significant predictor of their loneliness levels.

This is a descriptive study to determine the loneliness with competence levels and the personality traits of the students in the fine arts high school. Participants were consisted of 224 [131 (%60) females 91 (%40) males] students. In this research, It was used "Ucla Loneliness Scale" to evaluate the students loneliness levels, "Perceived Competence Scale for Adolescents" to define perceived competence levels, "Personality Test based on Adjectives (SDKT)" to measure their personality traits and 'Personal Information Form' developed by researcher. The participants' loneliness with personality traits and perceived competence were examined by hierarchical regression analysis. The convenience of the data before the regression analysis was examined.

In this research, it was investigated whether the personality traits, (extraversion, agreeableness, conscientiousness, neuroticism and openness to experience), competence perception levels (academic and social competence) and gender characteristics of the high school students were a significant predictor of their loneliness levels. In order to perform hierarchical regression analysis in this framework, predictive variables such as personality traits, competence perception and gender predictions were examined in sequence. The results of hierarchical regression analysis were found to be a significant predictor of loneliness of personality sub-dimensions from extraversion and neuroticism ($F(5-218)= 20,164, p<.001$). Extraversion together with neuroticism explains about 31,6 % of loneliness. When the subscales of the perception of competence were added to the model, only the social competence level was found to be a significant predictor of loneliness ($F(7-216)= 20,373, p<.001$). The variance explained with this variable has increased by 8.2%. Finally, when the gender variable model was added, gender was found to be not a significant predictor. According to the latest model, personality traits and social competence perception ($\beta = -.36$) are significant predictors of loneliness, with extroversion ($\beta = -.34$), neuroticism ($\beta=.12$) and these variables altogether explain about 39.8% of loneliness. Given the standardized coefficients of the most important predictors of loneliness are social competence and extroversion, which shows that neuroticism is followed by personality traits.

Research findings show that, a relationship was found between neuroticism, extraversion, social competence and levels of loneliness of the fine arts high school students. Thus, the

extroversion and neuroticism personality traits of the students of fine arts and social competence perception levels were found to be significant predictors of their loneliness levels. According to this finding, it is observed that the fine arts high school students' level of loneliness decreases while those of the social competences and extrovert levels increase. Besides, as the level of neuroticism of the students decreases, the level of loneliness also increases. Therefore, the perception of social competence on the loneliness of the fine arts high school student is determined by the sense of extroversion, neuroticism and social competence.

In this context, psychological counseling services that can be done in order to support and improve the extraversion personality trait of the fine arts high school students and to develop emotional awareness of social competence perceptions will contribute to decrease their loneliness levels. Furthermore, it is evaluated that taking into consideration the present guidance and psychological counseling services for the fine arts high school students will make a significant contribution to the practitioners.